

Pravilna uporaba delovne opreme s sodno prakso

Avtor:
mag. Boštjan J. Turk

Pravilna uporaba delovne opreme je ena izmed najpomembnejših obveznosti, ki v delovnem procesu zavezuje tako delodajalca kot tudi delavca. V skladu z *Zakonom o varnosti in zdravju pri delu*¹ mora namreč delodajalec zagotavljati varnost in zdravje pri delu v skladu z izjavo o varnosti z oceno tveganja in to zlasti tako, da z obdobjimi pregledi in preizkusi delovne opreme preverja njihovo skladnost s predpisi o varnosti in zdravju pri delu, in tudi tako, da zagotavlja varno delovno okolje in uporabo varne delovne opreme.

OBVEZNOSTI DELODAJALCA PO PRAVILNIKU O VARNI UPORABI DELOVNE OPREME

V skladu s *Pravilnikom o varni uporabi delovne opreme*² (v nadaljevanju: Pravilnik) mora delodajalec delavcem zagotavljati brezhibno delovno opremo, ki ne ogroža varnosti in zdravja, varnosti njihovega imetja in naravnega okolja. Delodajalec mora – po opravljenem ocenjevanju tveganja in v skladu z izjavo o varnosti – z ukrepi, ki zadevajo organizacijo dela, preprečiti ali omejiti predvidene nevarnosti in škodljivosti, ki lahko nastanejo pri normalni uporabi delovne opreme, in predvideti ukrepe za njeno uporabo v izrednih okoliščinah.

Prav tako delovna oprema ob pravilni uporabi ne sme povzročati nepredvidenih nevarnosti in škodljivosti. Tista delovna oprema, ki se uporablja, mora biti na vidnem mestu označena v skladu s posebnimi predpisi, delodajalec pa mora pridobiti in hraniti dokumentacijo, iz katere je razvidno, da delovna oprema ustreza predpisanim varnostnim in zdravstvenim zahtevam.

Če varnosti in zdravja pri delu v nevarnem območju ni mogoče zagotoviti s konstrukcijskimi rešitvami, ju mora delodajalec zagotoviti z drugimi tehničnimi rešitvami (z varnostnimi napravami, varovali ipd.), pri katerih ni treba, da

¹Glej Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/11).

²Glej Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme (Uradni list RS, št. 101/04 in 43/11 – ZVZD-1).

se delavec med uporabo delovne opreme nahaja neposredno v nevarnem območju.

Če se je treba zaradi delovnega postopka z roko ali deli telesa približati nevarnemu območju ali držati obdelovani proizvod ali ga postavljati v nevarno območje ali jemati iz njega, mora delodajalec zagotoviti uporabo delovne opreme (pomožno ročno orodje ali mehanske naprave) za prijemanje oziroma vlaganje, obračanje, vodenje, metanje, jemanje in podobno.

OBVEZNOSTI DELAVCA

Po drugi strani mora delavec v skladu s svojo usposobljenostjo in navodili, ki jih je dobil od delodajalca, pravilno uporabljati delovno opremo ter jo vzdrževati v skladu z navodili. Od delodajalca pa mora zahtevati popravilo poškodovane ali zamenjavo izrabljene delovne opreme, če ta predstavlja nevarnost za poškodbe ali za njegove zdravstvene okvare ali zdravstvene okvare delavcev, ki to delovno opremo uporabljajo, kot tudi drugih oseb, ki lahko pridejo v nevarno območje delovne opreme. Poleg tega mora zahtevati dodelitev osebne varovalne opreme, če se med delom, kljub pravilni uporabi delovne opreme, pojavi nevarnost za poškodbe ali zdravstvene okvare.

Delovno opremo mora uporabljati na tak način, da se pri njeni uporabi izogne nevarnostim za poškodbe in zdravstvene okvare, ter tako, da pri delu ne ogroža varnosti in zdravja drugih oseb, ki se nahajajo v nevarnem območju delovne opreme.

Pomembno je tudi to, da mora delodajalec obvestiti o vseh okoliščinah, za katere utemeljeno meni, da predstavljajo resno in neposredno nevarnost za poškodbe in zdravstvene okvare, kakor tudi o vseh pomanjkljivostih delovne opreme in varnostnih naprav oziroma varoval.

Njegova dolžnost je tudi, da z delodajalcem sodeluje pri izvedbi ukrepov, ki jih slednjemu naloži inšpekcija dela, in delodajalcu omogoči, da ta tako vzpostavi varno delovno okolje in delovne razmere.

SODNA PRAKSA

Sodna praksa vsebuje nekaj zelo zanimivih določil, povezanih s pravilno uporabo delovne opreme. Tako je Višje sodišče v Ljubljani izdalo sodbo³, v kateri je izreklo, da mora delodajalec zagotoviti, da je delovna oprema vzdrževana v skladu z navodili proizvajalca delovne opreme tako, da ves čas uporabe ustreza določbam Pravilnika.

Ker v konkretnem primeru delodajalec ni niti trdil niti dokazal, da so izvedeni periodični pregledi (ki so se po njegovih trditvah opravljali na dve leti) skladni z navodili proizvajalca delovne opreme in da mu navodila ne nalagajo servisiranja in vzdrževanja oziroma pregledovanja delovne opreme v krajših rokih oziroma, da tovrstnih navodil proizvajalca sploh ni bilo, pa sodišče tudi ni moglo pritrditi njegovi navedbi, da je izpolnil vse, kar je bil v skladu s predpisi dolžan storiti.

Višje delovno in socialno sodišče pa je izdalo zanimivo sodbo⁴, v kateri je delavka vtoževala plačilo odškodnine za škodo, ki ji je nastala spornega dne med opravljanjem dela pri delodajalcu. Nanjo je med razlaganjem in popisovanjem škatel s čevlji padlo stojalo za nogavice, ki ni bilo ustrezno pritrjeno na leseno paleto, in jo poškodovalo.

Sodišče je izreklo, da je delodajalec v zvezi z obravnavanim škodnim dogodkom opustil dolžno skrbnost. V skladu s Pravilnikom⁵ delovna oprema namreč ne sme povzročati nepredvidenih nevarnosti in škodljivosti, kot jih je povzročilo nestabilno in nezavarovano stojalo v obravnavani zadevi, prav tako pa bi moral delodajalec poskrbeti, da je delovna oprema (stojalo za nogavice) pritrjena s sponami ali drugimi sredstvi na trdno podlago (leseno paleto). Sodišče je zaključilo, da je zato delodajalec delavki krivdno odgovoren za nastalo škodo.

Višje delovno in socialno sodišče pa je izdalo sodbo⁶ v zvezi z odgovornostjo delodajalca, ki delavcu dopušča, da med delom uporablja svojo delovno opremo.

Izreklo je, da delodajalec delavcu ni zagotovil osebne varovalne opreme skladno z določbo 19. člena ZVZD-1, in sicer delovnega oblačila, ki bi omililo njegovo poškodbo, s čimer je podana prva predpostavka njegove odškodninske odgovornosti, in sicer protipravnost ravnanja.

Delavčeva poškodba je v vzročni zvezi z odsotnostjo zaščite predela roke, tako sta podani tudi druga predpostavka, ki je pravno priznana škoda, in tretja predpostavka, ki je vzročna zveza med škodo in protipravnostjo ravnanja delodajalca.

Ker pa je delodajalec delavcu dopuščal, da je pri delu uporabljal svoja oblačila, je ravnal hudo malomarno, s čimer je podana tudi njegova krivda kot končna predpostavka odškodninske odgovornosti.

³Glej VSL, Sodba in sklep I Cpg 712/2018; ECLI:SI:VSLJ:2020:I.CPG.712.2018 z dne 5. 2. 2020.

⁴Glej VDSS, Sodba Pdp 37/2018; ECLI:SI:VDSS:2018:PDP.37.2018 z dne 30. 5. 2018.

⁵3. odstavek 4. člena Pravilnika.

⁶Glej VDSS, Sodba Pdp 254/2022; ECLI:SI:VDSS:2022:PDP.254.2022 z dne 7. 7. 2022.